

за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. для студентів та молодих учених «Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти» / за ред. В.В. Ніколаєнка. – Полтава : ПолтНТУ, 2016. – С. 198–203.

УДК 7.022.81:72-057.875:[378.091.322

Острогляд О.В.
старший викладач
Слободяник О., Чеснокова Т.
студенти 3 курсу
*Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка*

ОСОБЛИВОСТІ ПЛЕНЕРНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ АРХІТЕКТОРІВ

В статті розглядається значення пленерної практики для студента-архітектора, корисні навички, які вона допомагає здобути, її специфіка та важливість для розвитку здібностей у контексті майбутньої професії.

Ключові слова: пленер, практика, архітектура, живопис, мистецтво, колір, образ.

En plein air – це французький термін, який буквально перекладається як «під відкритим небом». Термін «пленерний живопис», який використовується в наш час, як правило стосується картин, які завершені на місці.

За останні 20 років на Заході дуже виріс інтерес до пленерного живопису. Колись вважалося революційним те, як французькі імпресіоністи, такі як Моне і Піссарро, вперше почали малювати на відкритому повітрі. Сьогодні пленерна робота є звичайною справою для художників та архітекторів. Пленеристи часто стверджують, що щось втрачається, коли живопис виникає з фотографії в якості єдиного

еталонного матеріалу, – вона просто не передає того, що знаходиться там насправді.

Рис. 1. Живописні етюди виконані Чесноковою Таїсією під час проходження живописної практики

Тільки натурна робота дозволяє наповнити суху теорію життям, через рухи руки, яка малює, відчуті пластику архітектурної форми. Пленер як навчальна дисципліна в підготовці архітектора має свої специфічні завдання, які спрямовані на розвиток наступних знань і навичок:

- просторової уяви, вміння адекватно сприймати простір і форму, орієнтуватися в знаходженні візуальних сигналів, оцінювати візуальну інформацію, активно аналізувати її;
- візуальної естетичної культури, вміння бачити пропорції і гармонію;
- загальної художньої культури, художнього, образного сприйняття світу, здатність до творчості;
- вміння сприймати тепло-холодні відносини і відтінки в залежності від освітлення, середовища, просторового видалення планів, застосовуючи на практиці закони кольорознавства, лінійної і повітряної перспективи;
- вміння порівнювати кольори природи в їх поєднаннях по кольорному фону, світлин, насиченості, виходячи з особливостей пейзажного живопису;
- застосування при виконанні етюдів методу роботи великими кольорними і тональними відносинами, витримуючи загальний тонально-кольорний масштаб, сприймаючи природу цілісно.

Колективні заняття образотворчим мистецтвом в оточенні природи створюють живу творчу атмосферу. Через це в навчальній практиці на пленері з особливим інтересом проходять поточні перегляди і групові обговорення самостійних робіт.

Поряд з зображуваним об'єктом, образотворчим матеріалом, помітну роль в навчанні відіграє середовище, яке проявляє себе не тільки як світло-повітряне оточення зображуваної природи, але і як активний психологічний фактор в період літньої навчальної практики. Оскільки навколишні природні умови, в яких проводяться заняття з живопису, відрізняються винятковими різноманітними станами погоди і

освітлення, то практично не існує завдань, які можна було б виконати при одних і тих же умовах. Це найбільш істотна особливість всіх навчальних занять на пленері. Таким чином, навколишнє середовище певною мірою активізує пізнавальну діяльність студентів і поряд з тим вносить додаткові труднощі, подолання яких формує в учнів більш серйозне ставлення до завдань.

Рис. 1. Живописні етюди виконані Слободяником Олександром під час проходження живописної практики

Виходячи зі специфіки завдань малюнка, а саме те, що малюнок вивчає сприйняття видимого світу в його формах, вчить виділяти і аналізувати суттєві моменти візуальної інформації, можна зробити

висновок, що малюнок представляє одну зі сторін процесу пізнання світу – аналіз, тоді як, наприклад, композиція – це синтез. Звідси – вибір тем і завдань.

Живопис також має свої завдання, свої особливості, свою специфіку.

Якщо для рисунка основні категорії – форма і простір, то для живопису це – світло (колір), матеріал і їх існування в просторі.

Свідомість сприймає простір завжди образно-архетипово. Внутрішнє-зовнішнє сприймається як своє-чуже, верх-низ, як земля-небо, ближче-далі, як раніше і потім тощо. Це синтаксичні образи – знаки, які ще не є художніми, але становлять мову художнього, образного простору. Архітектор, організовуючи простір, звичайно, повинен вдіяти образно-осмислений простір, говорити з людиною на зрозумілій мові. Розташування знаків, образів в просторі визначає його синтаксис. Колона, що є опорою, і колона, що стоїть окремо, створюють різні образи. Синтаксис – це образне сприйняття структури простору.

Образ – мова сприйняття дійсності свідомістю. Художній образ – мета художньої композиції і, в кінцевому підсумку, мистецтва.

Мова художнього твору завжди неминуче ґрунтується на концепції картинної площини. Але якими би різноманітними не були ці концепції, її структура залишається незмінною.

В архітектурі і дизайні реальний організований простір має структуру, аналогічну структурі картинної площини:

- воно має межі (якими би розпливчастими вони не були), як має межі наше сприйняття простору;
- воно має периферію і центр;

- воно має пропорційне єдність і, вертикаль і горизонталь, а також модуль.

Можна сказати, що реальний простір є картинним простором архітектури та дизайну.

Архітектор повинен усвідомлювати необхідність створення цілісного і зрозумілого образу будівлі і, в кінцевому рахунку, – міста. Архітектурне середовище організовується значеннями, знаками, образами, що дозволяють не тільки орієнтуватися в ній, але і роблять проживання в ній осмисленим.

Важко заперечувати необхідність і корисність пленерної практики для студента-архітектора. Цей час може стати часом синтезу теоретичних знань і живої реальності. Тут студент може побачити втілення архітектурних ідей в життя, щоб в подальшому мислити архітектуру як реальне життєве явище.

Вміння аналізувати реальний архітектурний об'єкт, прочитувати закладену в ньому архітектурну ідею, бачити, за допомогою яких композиційних прийомів вона втілена – важлива частина професії архітектора.

Література

1. Маслов Н. Я. Пленэр: Практика по изобразительному искусству / Н. Я. Маслов. – Москва: Просвещение, 1984. – 122 с.
2. Маслова Л. А. Пленэр для архитекторов / Лидия Андреевна Маслова. – Ухта: УГТУ, 2007. – 92 с.
3. Острогляд О.В. Значення плановості під час виконання роботи на пленері / О.В. Острогляд, Р. Биковський // Зб. наук. пр. за матеріалами III Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, молодих учених і науково-педагогічних працівників «Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти» / за ред. В.В. Ніколаєнка. – Полтава : ПолтНТУ, 2017. – С. 218–221.
4. Переворочай А.Ю. Пленер і його особливості під час проходження живописної практики / О.В. Острогляд, А.Ю. Переворочай // Зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. для студентів та молодих учених «Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти» / за ред. В.В. Ніколаєнка. – Полтава : ПолтНТУ, 2016. – С. 198–203.